2015D19033

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de informele Landbouwraad op 31 mei t/m 2 juni 2015.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Vermeij

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
Haveman-Schüssel

Inhoudsopgave

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

Biologische landbouw

De leden van de VVD-fractie constateren dat deze informele Landbouwraad voornamelijk in het teken staat van de biologische landbouw. De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen of zij het met deze leden eens is dat biologische landbouw een deel van de markt voorziet, maar dat de (wereld)wijde vraag naar voedsel nooit alleen op biologische wijze geproduceerd kan worden.
De leden van de VVD-fractie zijn blij met de inzet van de Staatssecretaris voor een gelijk speelveld tussen de lidstaten. De leden willen de Staatssecretaris wel vragen op welke wijze de Staatssecretaris dit ook binnen andere gangbare sectoren gaat bepleiten. Is de Staatssecretaris bereid een uitvoeringsagenda op te stellen? Is de Staatssecretaris daarbij bereid aan te geven wanneer, en op welke wijze de Staatssecretaris de totstandkoming van een gelijk speelveld tussen de lidstaten gaat bepleiten? En daarnaast wat de acties van de Staatssecretaris op nationaal niveau zullen zijn?
Wat betreft de import van biologische producten uit derde landen geeft de Staatssecretaris aan te willen vasthouden aan een systeem van gelijkwaardigheid, in plaats van compliance. Dit zou betekenen dat er strengere eisen worden gesteld aan biologische producten uit de Europese Unie, dan aan biologische producten uit derde landen. Kan de Staatssecretaris aangeven op welke manier er in de ogen van de Staatssecretaris nog wel sprake is van een gelijk speelveld? Is de ongelijke behandeling tussen biologische landbouwproducten uit de Europese Unie en biologische producten uit derde landen in de ogen van de Staatssecretaris te rechtvaardigen naar ondernemers in Nederland, en de rest van de Europese Unie?
De leden van de VVD-fractie willen daarnaast nog een aantal vragen stellen ten aanzien van de residu-eis en de inzet van de Staatssecretaris om hier geen maximum aan te stellen wegens de kans op decertificering. In hoeverre wordt de inzet van de Staatssecretaris ingegeven door het gebruik van niet-biologisch uitgangsmateriaal door een tekort aan biologisch uitgangsmateriaal in de Europese Unie? Daarnaast vragen de leden van de VVD-fractie of het verwijt aan de gangbare landbouw voor de aanwezigheid van residuen op biologische producten klopt. Kan de Staatssecretaris aangeven waarop deze constatering is gebaseerd en aannemelijk gemaakt kan worden? De leden van de VVD-fractie maken zich wel zorgen om dit verwijt.

Vereenvoudiging Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

In het verslag van de Landbouw- en Visserijraad van 11 mei jl. valt te lezen dat ten aanzien van de vereenvoudiging van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid de Europese Commissie heeft aangekondigd op korte termijn met zeven concrete maatregelen te komen. De Staatssecretaris geeft in het verslag aan dat een aantal van deze zeven maatregelen relevant zullen zijn voor Nederland. In het verslag stipt de Staatssecretaris een aantal van deze maatregelen die betrekking hebben op Nederland kort aan. De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen hier wat nader op in te gaan. Wat zijn de gevolgen voor Nederland? Welke kansen biedt het Nederland? En op welke termijn zullen deze concrete maatregelen worden doorgevoerd? Is de Staatssecretaris bereid de Tweede Kamer hier nader over te informeren?

Visserij

De leden van de VVD-fractie blijven zich zorgen maken over invoering van de aanlandingseis. Bij meerdere gelegenheden heeft zij vragen gesteld en om duidelijkheid gevraagd. Onlangs nog middels schriftelijke vragen naar aanleiding van het bericht dat bodemvissers worstelen met de aanlandplicht (zaaknummer 2015Z08651). De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris verzoeken deze vragen zo spoedig mogelijk te beantwoorden, ook gezien de deadline van de Europese Commissie van 1 juni. Een vraag betrof de uitzonderingsregel waar VisNed en IMARES de Staatssecretaris toe oproepen om op in te zetten binnen de Europese Unie. Kan de Staatssecretaris nu al aangeven of zij hiertoe bereid is?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

Verordening biologische landbouw

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennisgenomen van het feit dat het niet gelukt is een compromis voor de wetgeving rondom biologische productie te bereiken tijdens de Landbouwraad van 11 mei jl. De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris of zij de argumenten kan delen die de lidstaten geven die niet akkoord gaan met een voorstel waarbij alleen de aanwezigheid van residuen, die het gevolg is van opzettelijk gebruik door de ondernemer, of is veroorzaakt door het achterwege blijven van preventieve maatregelen die in redelijkheid genomen hadden kunnen worden, leiden tot decertificering van de biologische producten.
De leden van de fractie van de PvdA vragen de Staatssecretaris wat de status is van het werkdocument dat het Letse Voorzitterschap heeft gemaakt over de uitdagingen waar de biologische sector mee te maken heeft en waarin ze een aantal vragen stellen over de mate waarin bestaande en toekomstige beleidsinstrumenten deze uitdagingen het hoofd bieden. Daarnaast vragen de leden van de PvdA-fractie wat de relatie is tussen dit werkdocument en de in onderhandeling zijnde voorstellen betreffende de biologische landbouw.
De leden van de PvdA-fractie vragen de Staatssecretaris om te verduidelijken in hoeverre zij nog de mogelijkheid ziet om tot een overeenkomst te komen over de herziening van de verordening biologische landbouw bij de volgende Landbouw- en Visserijraad van 16 juni a.s. Deze leden vragen de Staatssecretaris of zij kan verduidelijken welke gevolgen het zal hebben voor de groei en innovatie in deze sector, evenals de beschikbaarheid van biologische producten van goede kwaliteit voor de consument, indien er geen akkoord bereikt wordt.
De leden van de fractie van de PvdA vragen de Staatssecretaris of zij een appreciatie van het concept-rapport van het Europees parlement kan

geven. Is de Staatssecretaris daarnaast bereid tijdens de trilogen de Kamer te informeren over wijzigingen die het Nederlandse standpunt aangaan?

Vereenvoudiging Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB)

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennisgenomen van het feit dat de Raad ruimte ziet voor vereenvoudiging door meer speelruimte te geven aan lidstaten bij de implementatie van de vergroeningsmaatregelen, gewasdiversificatie, de definitie van de ecologische aandachtsgebieden, de voorschriften rond de equivalente praktijken, de kleine boeren regeling en gekoppelde steun. De leden van de fractie van de PvdA vragen de Staatssecretaris of zij kan verduidelijken hoe zij de implementatie hiervan in Nederland voor zich ziet. Daarnaast vragen de leden van de fractie van de PvdA op welke manier de Staatssecretaris wil voorkomen dat de vereenvoudiging van het GLB leidt tot een negatieve impact op natuur, milieu, ecologie en leefomgeving.
De leden van de fractie van de PvdA vragen aan de Staatssecretaris of zij kan verduidelijken welke effecten het voor natuur, milieu, ecologie en leefomgeving heeft indien bij een controle ecologisch aandachtsgebied gecompenseerd mag worden door een andere, ook als deze niet door de landbouwer als zodanig is opgegeven.
De leden van de PvdA-fractie vragen of de Staatssecretaris kan verduidelijken welke doelen gemeten zullen worden om te meten of de vergroening van het GLB succesvol is, bijvoorbeeld met betrekking tot het behoud en de verbetering van de populatie van bepaalde soorten. Op welke manier worden deze doelstellingen gemeten? Deze leden vragen de Staatssecretaris daarnaast of zij hierbij een nullijn kan stellen ten opzichte waarvan gemeten wordt.

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie steunen ten algemene de inzet van de Staatssecretaris ten aanzien van het Commissievoorstel voor biologische landbouw. Deze leden vragen de Staatssecretaris hoe de verhoudingen in de Raad liggen nu er geen algemene benadering is aangenomen bij de laatste Landbouw- en Visserijraad. Houdt de Staatssecretaris voet bij stuk in de verdere onderhandelingen in de Raad, met name ten aanzien van niet-toegelaten stoffen in biologische producten en de wijze van controle, zo vragen de leden van de CDA-fractie. Verwacht de Staatssecretaris voldoende medestanders te houden om of het voorstel aangepast te krijgen of niet aangenomen te laten worden? Daarnaast vragen de leden van de CDA-fractie wat precies het standpunt van de Staatssecretaris is wat betreft de handhaving van het importsysteem van biologische producten uit derde landen. Wat zijn de voor- en nadelen van een compliance of equivalentie systeem, zo vragen deze leden. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe het huidige systeem verbeterd zou kunnen worden zonder over te gaan op een compliance systeem?

In het verslag van het schriftelijk overleg over de Landbouw- en Visserijraad van 11 mei 2015 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 839), schrijft de Staatssecretaris dat het uitvinken en opnieuw vaststellen van de referentie op de hectares subsidiabele grond niet is toegestaan door de Europese Commissie. De leden van de CDA-fractie vragen of dit geldt in alle gevallen. Wat vindt de Staatssecretaris van de situatie waarbij door extern ingrijpen, in het bijzonder door de overheid, de bestemming van landbouwgrond vervalt? Daardoor verliest een ondernemer niet alleen het toeslagrecht per hectare, maar ook de referentie. Is de Staatssecretaris het eens met de leden van de CDA-fractie dat er dan sprake is van overmacht

en dat er in dit geval een oplossing gevonden dient te worden, bijvoorbeeld het opnieuw vast stellen van de referentie?

Vragen en opmerkingen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de ChristenUnie-fractie vragen opnieuw aandacht voor de mogelijkheden om daadwerkelijk alternatieven mogelijk te maken voor aaltjesbestrijding voorafgaand aan de teelt van bloembollen. Deze leden zijn teleurgesteld in het antwoord van de Staatssecretaris in het verslag van het schriftelijk overleg over de Landbouw- en Visserijraad op 11 mei 2015 (Kamerstuk 21 501-32, nr. 839). De Staatssecretaris schrijft dat de derogatievoorwaarde van minimaal 80% grasland op het bedrijf niet in het gedrang hoeft te komen, want de (potentiële) verhuurder kan er in zijn bouw- en teeltplan rekening mee houden dat hij grasland wil gaan verhuren aan een teler die daarop bijvoorbeeld bollen willen gaan telen. Op die manier kan de verhuurder toch blijven voldoen aan de derogatievoorwaarde van minimaal 80% grasland.

De leden van de ChristenUnie-fractie wijzen erop dat vanaf 2006 al duidelijk is dat er een conflict was met de derogatie. In vele briefwisselingen en ook Kamervragen heeft de Staatssecretaris steeds aangegeven het scheuren van grasland niet te kunnen aanpassen vanwege de derogatie. Ondanks herhaalde verzoeken en zelfs een toezegging heeft de Staatssecretaris dit probleem niet meegenomen bij de aanvraag in 2013 voor de huidige derogatie. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen de Staatssecretaris of zij bereid is om, net zoals zij gedaan heeft in het kader van de bestrijding van muizenschade, de toepassing van de derogatieregels aan te passen, zodat duurzame gewasbescherming daadwerkelijk kan worden bevorderd?»
De leden van de ChristenUnie-fractie wijzen op het onderzoek «Tagetesteelt op gescheurd grasland als voorvrucht voor lelie» (2008) (zie http://www.tuinbouw.nl/sites/default/files/ Eindrapport_13244.pdf). Hierin staat op p.6: «Uit de gesprekken met veehouders en lelietelers in de betreffende regio blijkt dat geen veehouder bereid zal zijn mee te werken aan het voorgestelde alternatief als het voorgestelde systeem gevolgen heeft voor de mestplaatsingsruimte. Vergoeding van de schade voor een veehouder door het mislopen van de derogatie, is te hoog om door de lelieteler te compenseren. Lelietelers / veehouders in NO-Nederland zien als mogelijke oplossing om Tagetes gelijk te stellen aan gras. Dan is het probleem met veel regelgeving opgelost. Vele veehouders zitten qua derogatieregels op de grens van 70% grasland. Zij geven aan dat het gelijkstellen van Tagetes aan grasland daarom essentieel is. Als dat niet lukt, dan zal de Tagetesteelt volgens hen niet van de grond komen.»
Inmiddels is de grens van 70% naar 80% omhooggegaan, hiermee is het nog lastiger voor melkveehouders om land te verhuren aan een bloembollenteler en tegelijk te voldoen aan de derogatievoorwaarde van minimaal 80% grasland. Is de Staatssecretaris dit met genoemde leden eens? Ziet de Staatssecretaris dit knelpunt ook?
Is de Staatssecretaris zich ervan bewust dat, toen zij eind 2014 aangaf toch ruimte te zien om het scheuren mogelijk te maken en daarvoor de nodige wet- en regelgeving aan te willen passen, dit voor de sector (bollenteelt en melkveehouderij) het signaal was dat er blijkbaar toch ruimte zat in de interpretatie van de afspraken m.b.t. de derogatie?
Melkveehouders moesten hun percelen uiterlijk 13 februari 2015 aanmelden voor de derogatie en hebben erop vertrouwd dat de toegezegde wijziging het mogelijk zou maken om de percelen waarop op 15 mei gras zou staan maar die later zouden worden gescheurd voor de Tagetes mee zouden tellen bij het grasland. Zij hebben hun percelen die bedoeld waren voor de Tagetes dus opgegeven als grasland voor de derogatie. Pas later werd duidelijk dat alleen het Besluit gebruik meststoffen (Bgm) en

het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (Ubm) zouden worden aangepast en dat het conflict met de derogatie zou blijven bestaan. Is de Staatssecretaris het met genoemde leden eens dat de sector hiermee (onbewust) op het verkeerde been is gezet?
Een mogelijke oplossing zou kunnen zijn om voor 2015 de Tagetes mee te tellen (te gedogen) als grasland en voor 2016 een definitieve oplossing te vinden in overleg met de Europese Commissie. De leden van de ChristenUnie-fractie vragen of de Staatssecretaris bereid is langs deze lijnen alsnog aan een oplossing te werken. Zij wijzen erop dat de tijd dringt voor de sector om duurzame gewasbescherming als alternatief voor metam natrium nog in 2015 mogelijk te maken.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben een vraag naar aanleiding van het verslag van de Landbouwraad op 11 mei jl. De Staatssecretaris geeft aan dat de Raad van mening is dat voor zowel de eerste als de tweede pijler van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid bij controles en sancties een meer proportionele en risico-gebaseerde aanpak moet worden gevolgd. De leden van de SGP-fractie delen deze stellingname. Zij constateren onder meer dat ook relatief kleine overtredingen rond mestboekhouding en -regels niet alleen gesanctioneerd worden op basis van de Meststoffenwet, maar dat regelmatig ook een korting op de toeslagrechten volgt. Deze korting staat niet altijd in verhouding tot de begane overtreding. Zeker nu de complexiteit van de regelgeving toeneemt (Wet verantwoorde groei melkveehouderij), pleiten deze leden voor een meer proportionele en risico-gebaseerde aanpak. Zet de Staatssecretaris zich hier Europees en ook nationaal voor in? Benut de Staatssecretaris de mogelijkheden die ze heeft om nationaal een meer proportionele aanpak te volgen? Zo ja, hoe?

De leden van de SGP-fractie hebben een vraag over (de indieningstermijn voor) de mei-telling/Gecombineerde Opgave/Gecombineerde Data Inwinning 2015. Eind april gaf de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) aan dat de indieningstermijn verlengd zou worden naar 15 juni. Pas later blijkt dat het uitstel slechts betrekking heeft op bepaalde onderdelen van de Gecombineerde Opgave c.s. De praktijk leert dat het uitstelbericht onduidelijkheid heeft geschapen en dat een groot deel van de ondernemers op 15 mei nog geen Gecombineerde Opgave c.s. hebben doorgegeven. Er is in het veld ook ontevredenheid over de bereikbaarheid van de website van de RVO. De leden van de SGP-fractie vragen hier aandacht voor. Is de Staatssecretaris bereid de indieningstermijn voor alle onderdelen van de Gecombineerde Opgave c.s. uit te stellen en op zijn minst coulance te betrachten bij de handhaving van de indieningstermijn? Herkent de Staatssecretaris de signalen dat de bereikbaarheid van de website van RVO regelmatig te wensen overlaat? Wat gaat zij hier aan doen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

Geannoteerde agenda informele Landbouwraad op 31 mei t/m 2 juni 2015

Biologische landbouw

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn groot voorstander van biologische landbouw, en waarderen de warme woorden die de Staatssecretaris daarover uit in de geannoteerde agenda. Nederland blijft helaas erg achter bij andere Europese lidstaten wat betreft het areaal biologische landbouw. Welke ambities heeft de Staatssecretaris voor toename daarvan? Is zij bereid om in de aankomende begroting hier extra

aandacht voor te hebben, en middelen vrij te maken voor het stimuleren van omschakeling van bedrijven naar biologische bedrijfsvoering? Vanwege het hoge gebruik van landbouwgif in Nederland is het voor biologische boeren soms erg moeilijk om residuvrij te blijven. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie vinden het terecht dat de Staatssecretaris stelt dat de biologische landbouw niet de dupe mag worden van de gangbare intensieve landbouw. Maar op welke wijze wil zij komen tot een landbouwsector waarin biologische bedrijven niet meer lijden onder het hoge gebruik van landbouwgif door andere bedrijven? Deze leden stellen voor dat de Staatssecretaris een plan opstelt om de biologische sector residuvrij te maken. Is de Staatssecretaris bereid om een dergelijk plan op te stellen?

Verslag Landbouw- en Visserijraad 11 mei 2015

Conferentie «Verbeteren van varkenswelzijn – wat zijn de wegen voorwaarts?
De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren waarderen het dat de Staatssecretaris het initiatief heeft genomen om een Europese coalitie te vormen die opkomt voor het dierenwelzijn in Europa. Binnen de grenzen van Europa leven erg veel dieren onder erbarmelijke omstandigheden en het is van fundamenteel belang dat dierenwelzijnsstandaarden fors verhoogd worden. Deze leden vragen zich daarom ook af hoe het zit met de nationale ambities van de Staatssecretaris ten aanzien van het verhogen van het welzijn van varkens en andere dieren. Zij vinden de opmerking «om de extra Nederlandse eisen om te zetten op basis van vrijwilligheid» van de voorzitter van de Nederlandse Varkenshouders Vakbond (Boerderij, 6 mei 2015), getuigen van de onbereidheid om te investeren in dierenwelzijn. Initiatieven als «het varken en de kip van morgen, de verklaring van Brussel om in 2018 geheel te stoppen met castreren», zijn allemaal voorbeelden waaruit blijkt dat marktwerking en vrijblijvendheid niet werkt. Wet- en regelgeving zijn essentieel om het dierenwelzijn te verbeteren. Het moet dan ook niet zo zijn dat met het bereiken van een levelplaying field in Europa, er geen ruimte meer is voor het wettelijk verhogen van de standaarden van de Nederlandse varkens en andere dieren. Graag een reactie van de Staatssecretaris hierop. Als zij dierenwelzijn serieus neemt, dan onderneemt zij ook nationaal meer actie op dit punt, menen deze leden.
De Staatssecretaris spreekt in haar brief dat er verbetering en aanscherping nodig is van een aantal standaarden voor varkenswelzijn, deels via herziening van de EU-welzijnsrichtlijn voor varkens. Kan de Staatssecretaris specificeren over welke standaarden, naast het couperen en het castreren van varkens, zij het heeft en op welke wijze zij voor gaat stellen hoe de EU-welzijnsrichtlijn voor varkens op deze gebieden gewijzigd wordt? Er wordt al jarenlang aan zeugen geknutseld om maar meer en meer biggen te werpen. Dit gaat ten koste van de big en de natuurlijke draagkracht van het lichaam van de zeug. Op het moment dat er meer biggen werden geworpen dat dat een zeug aan tepels had, besloot de fokkerij om maar zeugen te kweken met meer tepels. De Staatssecretaris heeft al eerder in een debat aangegeven dat ze dit een ongewenste ontwikkeling vindt. Wanneer en op welke wijze gaat de Staatssecretaris ingrijpen en een halt brengen aan deze onethische praktijken? Is de Staatssecretaris ook bereid om het fokken op meer biggen en op zeugen met meer tepels in Europees verband aan te kaarten?

Herkomstetikettering

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van het rapport dat de Europese Commissie op 20 mei jl. naar het

Europees parlement heeft gestuurd (http:// ec.Europa.eu/food/food/labellingnutrition/foodlabelling/docs/com_2015_204_f1_nl.pdf). De Europese Commissie heeft aangegeven niet voor verplichte herkomstetikettering te zijn bij onverwerkte levensmiddelen, producten met maar één ingrediënt en ingrediënten die meer dan 50% van een levensmiddel uitmaken. Deze leden constateren opnieuw dat economische belangen voorop worden gesteld met alle gevolgen van dien. Het gesleep met dieren en producten leidt tot grote welzijnsproblemen bij dieren, belast het milieu, het klimaat en brengt onnodige risico's mee voor de voedselveiligheid en volksgezondheid. Kan de Staatssecretaris aangeven wat haar oordeel is over het standpunt van de Europese Commissie in deze? Deelt zij de mening dat het juist van groot belang is om bij dierlijke producten het land van geboorte kenbaar te maken aan de consument? Zo nee, waarom niet?
De overheid geeft al jaren aan dat de consument medeverantwoordelijk is voor het oplossen van deze problemen doordat de consument bij de aankoop moet selecteren op duurzame producten. Het is echter onmogelijk voor consumenten om deze keuze te maken als zij geen inzicht hebben in de herkomst van de producten die zij kopen en welke «route» deze producten hebben afgelegd. De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben in een eerder overleg gepleit voor de komst van een bar- of Quick Response (QR)-code die door consumenten in te scannen is. Consumenten zouden zo gedetailleerd inzicht kunnen krijgen in het leven dat het dier heeft geleid, tot op het niveau van de veehouderij waar zij zijn gebleven, het aantal kilometers dat het dier tijdens zijn leven heeft afgelegd en de wijze waarop het geslacht is. Hiermee kan totale transparantie in de vleesketen geboden worden. De Staatssecretaris heeft aangeven dat zij zich over een dergelijke code zou beraden. Wanneer kunnen de leden het standpunt van de Staatssecretaris tegemoet zien? Is de Staatssecretaris bereid zich in te zetten voor een dergelijke toevoeging aan het etiket en is zij bereid is om dit ook in Europees verband voor te stellen? Is de Staatssecretaris bereid om zich alsnog in te zetten voor een volledige herkomstetikettering voor alle voedselproducten met dierlijke ingrediënten, waarbij ook het land van geboorte is vermeld?
De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben kennisgenomen van het uitgelekte voorstel van DG AGRI over herkomstetikettering van melk en zuivelproducten. Juist in een tijdperk waarin het melkquotum is losgelaten, er een enorme groei van het aantal koeien is ontstaan, megastallen de grond uitpoppen en de mesthoop steeds groter wordt, zijn de risico's voor de volksgezondheid, voedselveiligheid, dierenwelzijn en milieu ernstig toegenomen. Herkomstetikettering van melk en zuivelproducten kan de consument helpen in het selecteren van duurzame producten in zijn aankoopgedrag. Weidegang is bijvoorbeeld voor veel consumenten een bepalend selectiecriterium. Echter, het is nog voor veel zuivelproducten onbekend of hier melk is gebruikt afkomstig van koeien die weidegang hebben genoten. Is de Staatssecretaris bereid om op nationaal niveau herkomstetikettering voor melk- en zuivelproducten in te voeren? Zo nee, waarom niet? Deelt zij de mening dat dit kan helpen bij de door haar uitgesproken ambitie om het percentage van koeien met weidegang te verhogen? Zo nee, waarom niet?

Overige punten

Hondenleer

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie hebben met afschuw kennisgenomen van beelden waarin honden worden doodgeknuppeld voor de gruwelijke hondenleerindustrie in China. Is de Staatssecretaris er mee bekend dat er nog altijd producten van hondenleer uit China geëxporteerd worden en ook op de Europese markt aanwezig zijn? Kan de

Staatssecretaris bevestigen dat producten van honden- en kattenleer vrijwel nooit als zodanig gelabeld worden en op de internationale markt gekocht kunnen worden door consumenten die zich niet ervan bewust zijn dat het om hondenleer gaat? Zo nee, hoe kan de Staatssecretaris dan garanderen dat deze producten niet op de Europese markt terechtkomen? Is de Staatssecretaris bereid, mogelijk op een nader moment na overleg met de Minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, om in navolging van het Europees verbod op honden- en kattenbont sinds 2009 (Verordening (EG) nr. 1523/2007) te pleiten voor een Europees import- en handelsverbod op producten van honden- en kattenleer? Zo nee, waarom niet?

Europese studie naar het welzijn van honden en katten

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn benieuwd naar de stand van zaken met betrekking tot het onderzoek van de Europese Commissie naar het welzijn van honden en katten. Kan de Staatssecretaris aangeven of de resultaten van dit onderzoek al bekend zijn en wanneer deze naar de Kamer zullen komen?

EU-voorstel: verordening herziening besluitvorming genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) COM (2015) 177

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie danken de Staatssecretaris voor het opsturen van het voorstel voor een verordening om de besluitvorming van genetisch gemanipuleerde organismen te veranderen. Zij zien zeer uit naar de appreciatie van het kabinet van dit voorstel. Zij willen graag vragen of het kabinet samen met haar BNC-fiche van deze voorstellen ook juridische analyses van het voorstel zou willen meesturen. Bij de discussie over het teeltvoorstel waarmee landen de mogelijkheid zouden krijgen zijn er door verschillende juridische diensten, van de Raad en van het Europees parlement, analyses opgesteld over de juridische haalbaarheid van een verbod op de teelt van gentechgewassen op (een deel van) het grondgebied van een lidstaat. Zijn of worden dergelijke juridische analyses ook opgesteld bij het voorstel dat nu voorligt waarmee lidstaten de mogelijkheid zouden krijgen om het gebruik van gentechproducten in hun voedselketens te beperken of te verbieden? En zo nee, is de Staatssecretaris bereid om een dergelijke juridische analyse te verzoeken? In de mededeling en voorstel voor verordening wordt steeds verwezen naar jurisprudentie met betrekking tot de uitleg van artikel 36 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Kan de Staatssecretaris (eventueel in het BNC-fiche) deze jurisprudentie nader duiden, zodat ook het publiek dat meeleest en geen jurist is daar kennis van kan nemen? Op basis van deze jurisprudentie, welke gronden kunnen worden aangevoerd voor een verbod of beperking van het gebruik? Bij het teeltvoorstel was de vraag welke gronden een verbod of beperking zouden rechtvaardigen juist ook uitvoerig punt van discussie. Daar is gekozen voor een niet-limitatieve lijst, waar ook ethische en sociaaleconomische gronden deel van uitmaakten. Hoe verhoudt zich dat tot het huidige voorstel?

Toelating bestrijdingsmiddelen

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie lezen in de brief van de Staatssecretaris over de stand van zaken toezeggingen omwonenden en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen dat er op korte termijn een Europees ontwikkelde methodiek om gewasbeschermingsmiddelen ook te gaan toetsen op mogelijke effecten voor omwonenden, en dat de Europese lidstaten hierover over een paar weken zullen stemmen. Deze leden krijgen graag meer informatie over deze methodiek. Hoe verhoudt

deze zich tot het Britse en Duitse model dat sinds kort in Nederland wordt toegepast? Welke veranderingen zullen er met deze methodiek optreden in het toelatingsbeleid? Wordt er met deze nieuwe methodiek ook eindelijk gekeken naar de cumulatieve effecten van het gebruik van verschillende soorten landbouwgif?

Kloonvlees in Denemarken

In april jl. is in de media het bericht gepubliceerd dat in Denemarken hoogstwaarschijnlijk vlees- en melkproducten van gekloonde dieren, afkomstig uit de Verenigde Staten, verkocht zijn (zie http://www.globalmeatnews.com/Industry-Markets/Cloned-farm-animals-prompt-concern-in-Denmark). Ondank het EU-verbod en de beloften over kloonvlees die gemaakt zijn ten aanzien van het vrijhandelsakkoord Transatlantic Trade & Investment Partnership (TTIP), blijkt het dus toch mogelijk voor de Verenigde Staten om kloonvlees en kloonmelk te exporteren naar landen in Europa. Kan de Staatssecretaris aangeven of er tevens kloonvlees en kloonmelk naar Nederland is geëxporteerd? De heer Callesen van de Aarhus University zegt dat het bijna onmogelijk is om volledig kloonvrije producten uit Noord-Amerika te krijgen. Onlangs hebben de Verenigde Staten een World Trade Organization-zaak verloren waarin zij door Canada en Mexico werden aangeklaagd voor het verplichten van herkomstetikettering van vlees. Is de Staatssecretaris het met de leden van de fractie van de Partij voor de Dieren eens dat door TTIP het risico groot is dat in meer EU-landen gekloond vlees op de markt gaat komen, wat door consumenten als zodanig herkend zal worden aangezien hier geen etiketteringsregels voor zijn? Graag een reactie.

Lange afstandstransporten

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren zijn bezorgd over de misstanden die zich afspelen met Nederlandse veetransporten. Zo werden er in februari vanuit het Verenigd Koninkrijk schapen naar Europa gesleept om hier ritueel geslacht te worden. Dit gebeurde in veewagens die hier niet voor geschikt waren. Foto’s van poten die vastzitten in ventilatiesystemen en andere openingen geven de gruwelijke omstandigheden van de schapen weer (http://www.eyesonanimals.com/nl/shame-on-dutch-transport-company-diepeveen/). Andere misstanden, geconstateerd door de Nederlandse dierenwelzijnsorganisatie Eyes on Animals, speelden zich af bij de EU-grens met Turkije. Één van de misstanden ging over twee Nederlandse trucks gestrand met bijna 300 (veelal zwangere) geiten vanwege de eisen die Turkse overheden stellen aan een document terwijl in Nederland de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA) andere documenten hanteert (http://www.piepvandaag.nl/geiten-vast-eu-grens-turkije/). Dit is het zoveelste incident waarin dieren na een ellenlange reis, urenlang in hete trucks moeten wachten zonder water en voedsel of medische zorg. In dit specifieke geval anderhalve dag. Het is onaanvaardbaar om dieren zo lang in dergelijke erbarmelijke omstandigheden te houden. Helaas bleken ook de Nederlandse chauffeurs het dierenwelzijn tijdens de reis genegeerd te hebben. De chauffeurs hadden besloten een Bulgaarse rustplaats over te slaan en 29 uur achter elkaar door te rijden. Niet alleen is hiermee de maximale reistijd overschreden maar dieren en chauffeurs kregen niet de wettelijk voorgeschreven rust en eten waarmee de chauffeurs zichzelf en de dieren onnodige risico’s toebrachten. De leden van de Partij voor de Dieren-fractie achtten dit onacceptabel, en gaan ervan uit dat de Staatssecretaris dit ook vindt. Dergelijk gedrag gaat rechtstreeks in tegen de Europese Transportverordening en hierop zou gehandhaafd moeten worden. Het antwoord van de Staatssecretaris aan Eyes on Animals dat op deze misstanden niet gehandhaafd kan worden, verbaast de leden dan ook zeer. Op 23 april jl.

oordeelde het Hof van Justitie (http://www.boerderij.nl/Home/Nieuws/2015/4/Europese-regels-diertransporten-ook-buiten-EU-1751935W/) over een gelijksoortige Duitse zaak dat veetransporteurs uit Europa verplicht zijn om zich te houden aan de Europese Transportverordening, óók als zij Europa verlaten hebben (Duitse autoriteiten hadden namelijk een transport geweigerd waarbij runderen 146 uur vervoerd zouden worden terwijl de chauffeur geen rustplaats had gereserveerd.). Kan de Staatssecretaris aangeven op welke wijze de NVWA deze misstanden gaat handhaven? Op welke wijze gaat de Staatssecretaris een vervolg geven aan haar inzet om een maximale transportduur van 8 uur te regelen? Is de Staatssecretaris bereid om zich in te zetten voor een verbod op het transport van levende dieren vanuit Europa naar derde landen, gezien de ernstige gevolgen voor het dierenwelzijn tijdens het transport en de omgang met het dier in het land van aankomst, en dit in Europees verband aan te kaarten?

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

III Volledige agenda

Geannoteerde agenda informele Landbouwraad op 31 mei t/m 2 juni 2015, brief regering d.d. 20-05-2015, Staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijksma, 2015Z08942.

Verslag Landbouw- en Visserijraad 11 mei 2015, brief regering d.d. 18-05-2015, Staatssecretaris van Economische Zaken, S.A.M. Dijksma, Kamerstuk 21 501-32, nr. 840.